

RE-CITY

PLATAFORMA INTERNACIONAL
PER A LA SOSTENIBILITAT SOCIAL

07/20

RELATORIES "PER UN FUTUR INTERCULTURAL"

"LES EXPERIÈNCIES INTERCULTURALS DE LA RECI I ICI: RESULTATS I IMPACTES"

SESSIÓ AMB **FELIPE CAMPOS,**
CARMEN DÍAZ, BÀRBARA FERRER
I CARLOS GIMÉNEZ.

Les experiències interculturals de la RECI i ICI: resultats i impactes

Ponents:

Bàrbara Ferrer - Tinenta d'alcaldeessa de Drets Socials i Ciutat Educadora a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet

Carmen Díaz – Vicealcaldeessa i regidora d'Igualtat, Diversitat i Polítiques Socials a l'Ajuntament de Getxo

Felipe Campos - Director general de l'Associació Educativa Ítaca de l'Hospitalet de Llobregat

Carlos Giménez - Catedràtic d'antropologia social a la Universitat Autònoma de Madrid i Director científic del projecte ICI

Taula de continguts

Biografia dels participants a la taula rodona	3
Síntesi	5
Les experiències interculturals de la RECI i ICI: resultats i impactes	7
L'ecosistema necessari per a la coproducció i cogestió de les polítiques públiques interculturals	7
L'aplicació de la perspectiva intercultural: el cas de Santa Coloma de Gramenet, de Getxo i de l'Hospitalet de Llobregat.	10
La gestió de la COVID-19: un test a favor del treball intercultural	13
Experiències, beneficis i reptes	13
Bones pràctiques i propostes de futur	14
Conclusions	17

Aquesta síntesi s'ha realitzat a partir del debat desenvolupat en el transcurs de la conferència en línia "Les experiències interculturals de la RECI i ICI: resultats i impactes" del cicle "Per un futur intercultural" del projecte Re-City. Aquest acte va consistir en una taula rodona amb representants polítics, acadèmics i de la societat civil, celebrada el juliol de 2020 i oberta a tot el públic. L'ordre del contingut és temàtic i no representa l'ordre en el qual van ser expressades les intervencions dels ponents convidats. Re-City és un projecte desenvolupat per la Fundació Catalunya Europa en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'Ajuntament de Barcelona, La Caixa i el Club de Roma. "Per un futur intercultural" és el tercer repte del projecte Re-City que s'inicia després d'haver tractat els reptes "Combatre les desigualtats" i "Fem front al canvi climàtic".

Biografia dels participants a la taula rodona

Felipe Campos

Actualment és el director general de l'Associació Educativa Ítaca a l'Hospitalet de Llobregat. A nivell formatiu, és economista i expert en gestió d'organitzacions i equips humans¹. A nivell professional, és un reconegut emprenedor social, amb una llarga trajectòria en diferents àmbits del tercer sector. Compagina el seu càrrec amb la docència, amb col·laboracions institucionals a consells de direcció d'ONGs i mitjans de comunicació.

Associació Educativa Ítaca²

Des del 1976, l'Associació Educativa Ítaca dedica la seva tasca a l'acció social i l'educació en el lleure dels infants i joves del barri de Collblanc-Torrassa, a l'Hospitalet de Llobregat. És una entitat sense ànim de lucre que atén diàriament uns 300 participants d'entre 3 i 17 anys. En el marc del projecte ICI, desenvolupa projectes socioeducatius al servei de la comunitat, amb la finalitat de generar igualtat d'oportunitats i acompanyar processos de desenvolupament personal apoderament a infants, joves i famílies, amb especial sensibilitat per aquells que es troben en situació de vulnerabilitat.

Carmen Díaz

Actualment és Vicealcaldessa i regidora d'Igualtat, Diversitat i Polítiques Socials a l'Ajuntament de Getxo³. Des d'aquesta àrea, coordina les ajudes i els recursos adreçats a les persones amb necessitat o vulnerabilitat, impulsa polítiques amb perspectiva de gènere, i la consolidació de l'estratègia de ciutat intercultural. A nivell formatiu va estudiar Ciències Químiques i Educació Social, i a nivell professional és tècnica superior d'Igualtat i Prevenció de riscos laborals⁴.

L'Ajuntament de Getxo és membre, des de 2011, de la Red de Ciudades Interculturales (RECI).

La Red de Ciudades Interculturales (RECI)⁵

La RECI és una agrupació de vint ciutats i demarcacions de diferents punts de l'estat espanyol compromeses amb l'impuls de polítiques de gestió de la diversitat des del punt de vista intercultural. Es crea l'any 2011, impulsada pel Consell d'Europa en el marc del Programa de Ciutats Interculturals (IC), i des de l'any 2017 es gestiona des de l'Associació de Ciutats Interculturals. A partir de plans de treball anuals s'impulsen plans estratègics i metodologies innovadores, i s'organitzen trobades i seminaris on es comparteixen coneixements i s'identifiquen reptes i oportunitats de millora.

¹ Fundació Jaume Bofill. *Felipe Campos Rubio*. Recuperat el 28 de juliol de 2020, de: <https://educaciodemacat.com/qui-es-qui/innovador/felipe-campos-rubio>

² Associació Educativa Ítaca. (2017). Recuperat el 30 de juliol de 2020, de: <https://itacaelsvents.org/ca/coneixlassociacio/quisom.html>

³ Getxo - Vivir en Getxo. Recuperat el 28 de juliol de 2020, de: <https://www.getxo.eus/es/vivir-en-getxo>

⁴ Izagirre, T. (2018). *Carmen Díaz será la candidata del PSE a la Alcaldía de Getxo tras ratificarse su victoria en las primarias*. Recuperat el 28 de juliol de 2020, de: <https://www.elcorreo.com/bizkaia/margen-derecha/carmen-diaz-candidata-20181127180122-nt.html>

⁵ RECI – Ciudades Interculturales – El valor de la diversidad. (2018). Recuperat el 30 de juliol de 2020, de: <https://www.ciudadesinterculturales.com/>

Bàrbara Ferrer

Actualment és setena Tinenta d'alcalde de Drets Socials i Ciutat Educadora a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet⁶. Des d'aquesta àrea, coordina les ajudes i els recursos adreçats a les persones amb necessitat o vulnerabilitat, i alhora treballa perquè l'educació sigui un eix transversal en totes les polítiques locals. A nivell formatiu va estudiar Psicologia a la Universitat de Barcelona, i a nivell professional ha treballat com a orientadora laboral especialitzada en població en risc d'exclusió social, ha conduït grups de suport a Creu Roja i ha coordinat el Punt d'Assessorament Energètic de Santa Coloma.

L'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet és membre, des de 2014, de la Red de Ciudades Interculturales (RECI).

Carlos Gimenez

Actualment és Catedràtic d'Antropologia Social a la Universitat Autònoma de Madrid⁷. A nivell formatiu, va estudiar Ciències Polítiques i Sociologia i es va doctorar en Filosofia i Lletres. A nivell professional s'ha dedicat a l'àmbit de les migracions, la convivència, el codesenvolupament i la interculturalitat, coordinant i dirigint projectes formatius i de serveis públics a l'estat espanyol i arreu. Gimenez és el director científic del projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (ICI).

*Proyecto de Intervención Comunitaria Intercultural (ICI)*⁸

Impulsat per la Fundació La Caixa, el projecte ICI té per objectiu definir i implementar models d'intervenció comunitària preventius i promocionals, amb caràcter integrador i un ànim real de canvi de les situacions que ens envolten. Creat el 2010, actualment es desenvolupa a 36 territoris de l'estat espanyol a través dels tres pilars fonamentals de qualsevol societat: l'educació, la salut i les relacions ciutadanes, emfatitzant especialment el treball que cal fer amb els infants, la joventut i les famílies. Impulsa una nova manera de treballar des de les administracions locals i estatals, de forma transversal i interseccional en el camp social, partint dels recursos que hi ha al territori i convertint a la comunitat en protagonista del seu propi desenvolupament.

⁶ Bàrbara Ferrer Escobar. Recuperat el 28 de juliol de 2020, de: <https://www.gramenet.cat/ajuntament/regidores-i-regidors-mandat-2019/grup-municipal-del-psc/barbara-ferrer-escobar/>

⁷ UAM - Facultad de Filosofía y Letras. *Giménez Romero, Carlos*. Recuperat el 28 de juliol de 2020, de: https://www.uam.es/ss/Satellite/FilosofiaYLetras/es/1242658433973/1242659170907/persona/detallePDI/Gimenez_Romero,_Carlos.htm

⁸ Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural. (2020). Recuperat el 30 de juliol de 2020, de: <https://fundacionlacaixa.org/ca/pobreza-accion-social/interculturalidad-y-cohesion-social/proyecto-de-intervencion-comunitaria-intercultural/que-hacemos>

Síntesi

"Les experiències interculturals de la RECI i ICI: resultats i impactes" és el títol de la sessió que tanca el cicle "Per un futur intercultural". L'objectiu d'aquesta sessió és contrastar els coneixements apresos al llarg del cicle de conferències amb les realitats concretes que experimenten les ciutats en l'adopció de la perspectiva intercultural. Com a moderadora, Gemma Pinyol ha demanat compartir reptes locals sorgits de la gestió de la diversitat, i com l'aplicació de la perspectiva intercultural a través de projectes com la Intervenció Comunitària Intercultural (ICI) o la Red de Ciudades Interculturales (RECI) han resultat efectives per a millorar la convivència i per tenir més eines per respondre a problemàtiques com el sorgiment de la COVID-19. Al seu torn, Carlos Giménez, expert en matèria intercultural, ha tancat la sessió aportant una mirada de reflexió, remarcant la necessitat de millorar la relació entre la pràctica local i la teoria acadèmica.

Carlos Giménez té una visió força crítica sobre aquestes qüestions, ja que creu que encara s'ha de treballar molt per possibilitar un procés participatiu complet que incorpori correctament els tres actors imprescindibles en la vida organitzada d'un sistema democràtic: la concertació de les administracions, l'*expertise* de les persones responsables de la intervenció social, i la participació crítica i lleial de la ciutadania. Segons Giménez, cal aprofundir en la governança de proximitat, en els pactes i les estratègies de col·laboració constants, que al seu torn requereixen de més transparència i de formulació de nous espais.

Aquest objectiu a llarg termini és sobre el que treballen la RECI i l'ICI, dues experiències diferents però que comparteixen la importància de gestar models d'intervenció comunitaris que puguin servir als territoris per millorar la situació dels seus barris. La validesa i excel·lència d'aquests es demostra a Santa Coloma de Gramenet i Getxo perquè ha facilitat i servit als ajuntaments a enfortir la voluntat i l'estratègia política intercultural que ja venien incorporant. Per al primer, es destaca el Projecte d'Intervenció Comunitària a la zona de la Serra d'en Mena, a partir de 2014. Per al segon, la creació, en aquesta darrera legislatura, de la macro-Àrea de Cohesió Social, que inclou la Intervenció Comunitària com un dels dos pilars fonamentals i, dins d'aquest, els projectes d'acollida i d'educació intercultural. I per a l'Associació Educativa Ítaca de l'Hospitalet de Llobregat, pertanyer a l'ICI els ha ajudat a fer realitat un compromís de transformació important del barri de Collblanc-Torrassa, gràcies a l'aprovació de la Programació Comunitària Intercultural per part del Ple de l'Ajuntament entre 2014 i 2015.

La incorporació i consolidació de la perspectiva intercultural en aquestes tres localitats també els ha portat a gaudir de més eines per respondre millor a tots els reptes que s'han generat o aguditzat arrel de la COVID-19. En efecte, l'esclat de la crisi sociosanitària ha suposat un veritable test d'estrès per a la governança local i per tots aquells actors que treballen per generar canvis transformadors a les nostres societats, evidenciant-se que aquells més ben preparats eren els qui comptaven amb planificacions, previsions de treball i accions consolidades amb la gent del territori. D'aquesta manera, malgrat la situació sigui molt incerta, es coincideix en afirmar que la clau per seguir avançant és la comunitat. Tot apunta que estarem en una societat desigual on les diferències estaran encara més marcades, i això ens ha de fer reflexionar que tots tenim una responsabilitat davant d'aquest fet. Així, el futur podrà ser esperançador si es genera aquest nou contracte social en què es doni valor i

coresponsabilitat a la societat civil i les organitzacions implicades, posant les persones i la seva diversitat al centre.

Com a exemples concrets d'aquestes qüestions es destaquen els enunciats per Felipe Campos a l'Hospitalet de Llobregat, amb el suport del Projecte ICI i el Servei de Mediació de l'ajuntament. El primer, l'any 2014 a la plaça Espanyola del barri de Collblanc-Torrassa. Es va promoure un procés de reflexió entre les persones que usualment convivia a la plaça, del qual van sorgir noves propostes a favor de generar més espais de reconeixement mutu i relació. El segon, l'any 2017 es va iniciar un procés de mediació entre les persones usuàries d'un oratori islàmic i altres persones veïnes del barri que es queixaven del seu comportament, que va facilitar l'intercanvi de perspectives i l'adopció de mesures en favor del respecte mutu.

Carlos Giménez també va aprofitar per ressaltar que els temps de pandèmia han generat reptes però sobretot oportunitats a partir de les quals dur a terme projectes d'intervenció comunitària sòlids i duradors. Aquest és el cas de la Cañada del Real, a Madrid. En ser el territori més precaritzat de la xarxa de territoris d'intervenció comunitària, es creia que l'impacte de la pandèmia sobre la seva població seria molt elevat. No obstant, la participació de tot l'entramat comunitari de la població en les tasques de prevenció i tractament del virus ha ajudat a que les conseqüències siguin realment molt baixes en la seva població. Un exemple que demostra la importància d'organitzar-se i participar comunitàriament per tal d'assegurar el bon desenvolupament de la societat.

Les experiències interculturals de la RECI i ICI: resultats i impactes

Intentar aterrar els principis interculturals per gestionar la diversitat que es viu a les ciutats és un propòsit molt necessari, ja que el projecte intercultural viu de la comunitat, del veïnatge i de la construcció conjunta de l'espai compartit. En aquest procés, les ciutats tenen tots els avantatges però també totes les dificultats. Aquesta realitat és la que porta al naixement de la RECI i ICI, les quals treballen per a la implementació de la perspectiva intercultural en el procés de creació de polítiques públiques i de models d'intervenció a favor del desenvolupament social de la societat, respectivament. Dues tasques que han facilitat i servit a ajuntaments com el de Santa Coloma i Getxo a enfortir la voluntat i l'estratègia política que ja venien incorporant, i a l'Associació Educativa Ítaca de l'Hospitalet de Llobregat a estudiar la situació local per tal de cobrir necessitats i superar els reptes identificats. En general, ha permès definir i practicar l'ecosistema necessari per a la coproducció i la cogestió de les polítiques públiques als barris i a les ciutats, amb l'objectiu de revertir tendències problemàtiques i aconseguir canvis positius en el temps.

La tria d'aquestes tres ciutats no és atzarosa, sinó que ve determinada per la seva vinculació amb la perspectiva intercultural, i per tenir realitats sociodemogràfiques diferents. Les ciutats de Santa Coloma de Gramenet i l'Hospitalet de Llobregat formen part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. La primera té una superfície de 7 km² i una densitat de població de 17.030 hab/km². La seva població absorbeix un gran percentatge d'immigració anual, sent del 20,60% per l'any 2018⁹. La segona té una superfície de 12,4 km² i una densitat de població de 22.400 hab/km². La seva població absorbeix un gran percentatge d'immigració anual, i actualment es conforma per un 45,96% de nascuts a Catalunya, un 20,58% a d'altres Comunitats Autònomes, i el 33,46% restant a l'estranger¹⁰. Pel que fa a Getxo (País Basc), té una superfície de 11,89 km² i una densitat de població de 6.555 hab/km². Si bé la seva població s'ha mantingut molt estable els últims vint anys, s'observa un lleuger increment, tot i que molt moderat, de la proporció de persones amb origen estranger (l'any 2019 va ser del 10,15%, representant unes 7.910 persones)¹¹.

L'ecosistema necessari per a la coproducció i cogestió de les polítiques públiques interculturals

Els i les ponents de la sessió coincideixen en què **la perspectiva intercultural és l'eix vertebrador de la convivència ciutadana**: són les ulleres amb les quals mirem el territori, i que aquesta estratègia és vàlida a l'esfera local. Segons Carlos Giménez, les experiències de la RECI i l'ICI demostren que qualsevol municipi que no inverteix en generar aquesta convivència, està perdut. Això fa necessari que l'enfocament intercultural no es tracti des d'un departament o àrea concreta, sinó que es transversalitzï, es situï al centre de les polítiques públiques i les accions socials, perquè serà així com

⁹ AMB. *Santa Coloma de Gramenet*. (2020). Recuperat el 29 de juliol, de: <https://www.amb.cat/web/area-metropolitana/municipis-metropolitans/detall/-/municipi/santa-coloma-de-gramenet/274389/11692>

¹⁰ Població | Ajuntament de l'Hospitalet. (2020). Recuperat el 29 de juliol de 2020, de: http://www.l-h.cat/laciutat/265243_1.aspx?id=1

¹¹ Habitantes Getxo 1900-2019. (2020). Recuperat el 29 de juliol, de: <https://www.foro-ciudad.com/vizcaya/getxo/habitantes.html#NacimientoEspana>

s'aconseguirà la millora continua de les relacions entre les persones i d'aquestes amb el seu propi entorn. No es tracta de seguir identificant diversitat amb immigració, sinó construir conjuntament un "nosaltres" plural, divers, conflictiu, de dretes i d'esquerres i, per tant, democràtic. Sobre aquest aspecte, afirmen que encara s'ha avançat molt poc i que la tendència segueix sent la fragmentació de responsabilitats.

Per Giménez i Bàrbara Ferrer, tinenta d'alcaldeessa de Drets Socials i Ciutat Educadora a l'ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, altres polítiques com l'assimilacionisme i el multiculturalisme que s'han aplicat a països europeus, no han donat els fruits que s'esperaven perquè no han generat convivència. En canvi, la interculturalitat suposa un nou paradigma perquè entén la convivència com un sistema holístic que reclama una actitud eminentment proactiva per part de tots els actors de la comunitat. És a dir, totes les persones són imprescindibles per fer que els espais de relació siguin sinònim d'igualtat i de respecte, per tal que en aquests s'aprofiti la riquesa de la diferència.

Posar **la comunitat al centre** vol dir adoptar un **enfocament ciutadanista** que treballi per a tothom, buscant de satisfer els drets i el compliment dels deures en igualtat i, al mateix temps, una **perspectiva interseccional**, que tingui present els diferents eixos de desigualtat que afecten a les persones. Es busca apoderar a la ciutadania a partir de la **intervenció comunitària**, perquè així es reconeix, visible, s'incorpora i es dona veu a la diversitat. A més, tal i com apunta Carmen Díaz, vicealcaldeessa i regidora d'Igualtat, Diversitat i Polítiques Socials a l'ajuntament de Getxo, les administracions públiques són finites i això condiciona que, per afrontar els reptes creixents, es necessiti col·laborar amb el tercer sector per produir valor i cohesió social. Així ho reclamava el sociòleg italià, Marco Marchioni, tal com apunten Felipe Campos, director general de l'Associació Educativa Ítaca de l'Hospitalet de Llobregat, i Carlos Giménez, quan el 2010 va defensar la necessitat i la importància de garantir la participació social ciutadana¹². Segons Marchioni, un país ha de posar en marxa processos comunitaris que millorin les condicions de vida de la gent alhora que contribueixin a donar respostes que evitin que la gent es quedi endarrere. No es tracta només de superar la complexa situació de crisi que viu la societat, sigui econòmica com la de 2008 o com l'actual deguda a la COVID-19, sinó també de poder enfrontar-se als reptes del futur.

En aquest sentit, per Marchioni i Giménez, la manera de fer efectiu aquest **procés comunitari** és comptant amb la presència de **tres protagonistes**, els mateixos de la vida organitzada d'un sistema democràtic; la concertació de les **administracions**, amb l'expertesa dels **tècnics** de la intervenció social (públics, privats no lucratiu i voluntaris) i la participació crítica i lleial de la **ciutadania**¹³. Treballar des d'una governança de proximitat, a través de pactes i estratègies de col·laboració constants que requereixen de transparència i de formulació de nous espais.

Pel que fa a la classe política, és imprescindible la voluntat i l'aposta decidida pel paradigma comunitari en la intervenció municipal, a través de pressupostos que prioritzin equips de treball transversals i

¹² Europa Press. (2010). Marco Marchioni pide "participación social" de la gente para que no queden sectores "tirados en la cuneta." Recuperat el 31 de juny de 2020, de: <https://www.europapress.es/extremadura/noticia-marco-marchioni-pide-participacion-social-gente-no-queden-sectores-tirados-cuneta-20100127132459.html>

¹³ Marchioni, M. (2002). *Organización y desarrollo de la comunidad: La intervención comunitaria en las nuevas condiciones sociales* [PDF] (pp. 2-3). UNED. Recuperat de: https://extension.uned.es/archivos_publicos/webex_actividades/4698/acomunitariaponencia13b.pdf

permetin, en tots els sentits, dur a terme processos a llarg termini que incloguin a tots els actors. Aquesta és l'única manera d'assegurar-se que els projectes i les iniciatives guanyin més força i es sostinguin en el temps.

Pel que fa al personal tècnic d'intervenció social, els i les ponents valoren com a crucial el seu paper, ja que són els responsables d'aportar el coneixement de la realitat a partir de la intervenció directa. Sobre aquest punt, Ferrer i Díaz destaquen que una de les accions prioritàries és, precisament, la captació, sensibilització i dinamització d'aquests agents socials. Ho recolza també Campos, que emfatitza el fet de conèixer i reconèixer aquests agents referents de les comunitats, fent-los participants de les xarxes que es vagin creant, com aliats per produir canvis substancials, ja que poden fer comprendre que no existeixen tantes diferències. De fet, ressalta que una de les aportacions més significatives de l'ICI al seu barri és que s'han creat i enfortit espais de relació amb el personal tècnic d'intervenció social, amb qui s'ha treballat per afavorir la definició d'un llenguatge i d'una agenda comuna a nivell intercultural. Això ha permès millorar l'abordatge integral per part dels equips professionals, i per tant, enriquir el coneixement de l'altre, així com la coordinació dels recursos públics per tal que fos una intervenció coherent i una estratègia de barri comú. I això no només s'ha produït a l'Hospitalet de Llobregat, sinó que, tal i com destaca Giménez, l'ICI ha contribuït a generar fins a trenta sis espais tècnics de relació diferents, posant en valor el treball professional social.

Pel que fa a la ciutadania, és important que no es tracti com un actor homogeni sobre el qual recau el major pes de la intervenció comunitària. Dins d'aquesta, i fruit de la creixent diversitat i hostilitat de la societat, existeix una gran fragmentació i competitivitat que dificulta la col·laboració necessària per tirar endavant iniciatives. Per això, el pilar fonamental és, segons els i les ponents, crear i viure espais d'interacció positiva, de relació intercultural, de respecte des de la igualtat. Crear els elements necessaris per a una integració i participació inclusiva que generi espais de veu i expressió de tots aquells orígens culturals diversos, i que estan en els nostres barris. Eliminar les barreres que impedeixen l'accés de les persones estrangeres als drets i recursos. Prevenir i lluitar contra la discriminació. En definitiva, per Campos, es redueix a escoltar i donar espai a la necessitat. Per Díaz i Ferrer, acceptar que el conflicte existeix, que sovint és inevitable i que s'ha de guiar cap a una comprensió mútua.

Com en qualsevol altre procés, totes les intervencions reconeixen la tasca que la RECI i l'ICI han fet a favor de la **planificació estratègica i la sistematització** de tots els elements involucrats, a partir de metodologies úniques que han pogut adaptar-se als diferents territoris de l'Estat. Aquest marc que facilita la convivència ciutadana intercultural cal no accelerar-lo. Com apunta Campos, per afavorir la convivència ciutadana intercultural va ser imprescindible anar a poc a poc, especialment a les fases inicials, perquè és aleshores quan es construeixen les estructures organitzatives que són les relacions. És el moment més fràgil, i per això també cal que la construcció del coneixement compartit es faci de forma forta, per assegurar-se que és estable com per conèixer la realitat del context i flexible per sostenir-se en el temps.

Finalment, un altre aspecte essencial mencionat ha estat el paper de la comunicació en ajudar a propiciar un clima inclusiu. Totes les polítiques públiques i les accions que es fan han d'anar acompanyades de **discursos i narratives positives sobre els barris i la diversitat de la societat**, enfocades a la ciutadania però també incorporades en el dia a dia de les administracions. D'aquesta

manera es transmet l'estratègia intercultural amb molta més facilitat, i al mateix temps arriba a molta més gent perquè interpel·la a les persones a que siguin les protagonistes de la construcció d'aquesta nova realitat. L'exemple concret treballat des de la RECI és la iniciativa Antirumors¹⁴, destinada a generar un nou llenguatge lliure de prejudicis i estereotips culturals.

L'aplicació de la perspectiva intercultural: el cas de Santa Coloma de Gramenet, de Getxo i de l'Hospitalet de Llobregat.

La RECI i l'ICI s'han convertit ràpidament en unes iniciatives referents pel món local en l'aplicació de la perspectiva intercultural a l'Estat Espanyol. Tot i que neixen d'institucions diferents, ambdues comparteixen els principis d'igualtat, valoració positiva de la diversitat, participació i interacció positiva, així com la importància d'una gestió de proximitat que permeti treballar amb les persones a nivell comunitari. Des d'aquesta òptica han anat gestant models d'intervenció que han ajudat a diferents territoris amb realitats molt diverses a millorar notablement la situació dels seus barris així com la pròpia gestió d'aquests, fet que demostra la validesa i excel·lència dels dos projectes.

Des de **Santa Coloma**, Ferrer recorda el tradicional compromís de la ciutat amb la implementació de polítiques de convivència. A partir de l'any 2001 es crea i es consolida el "Pla per a la convivència Intercultural", fruit d'un procés participatiu que compta amb més de 30 accions i des d'una perspectiva que incorpora múltiples diversitats. Seguidament, es posen en marxa dos programes transversals: l'any 2004 es crea la "Xarxa de transmissió de valors positius¹⁵", un grup format per professionals de la convivència, entitats i veïns i veïnes, dedicat a informar, sensibilitzar i combatre la desinformació, els errors de percepció i els estereotips que dificulten la convivència; i l'any 2006 es crea "l'Equip de mediació i suport a les comunitats de veïns i veïnes¹⁶", un equip de professionals mediadors del Servei de Convivència de l'Ajuntament, dedicat a fer mediació i intervenir en els conflictes veïnals. L'any 2008 es crea el "Servei de Promoció de la participació i la ciutadania¹⁷", que comptant amb una assistència tècnica externa, té per objectiu enfortir tots els espais i mecanismes de participació a l'abast de la ciutadania, i també impulsar noves eines i metodologies participatives per tal d'atraure a molta més població. En paral·lel, creix el nombre d'entitats que participen de la xarxa de valors així com la tasca de l'equip de mediació, que dona suport a les comunitats. Entre 2012 i 2015, es crea el "Servei per a

¹⁴ "L' "Estratègia BCN Antirumors" és una iniciativa impulsada per l'Ajuntament de Barcelona en el marc de la implementació del Pla BCN Interculturalitat. Neix l'any 2010 com a una estratègia comunicativa i d'acció social, territorialitzada i dissenyada des de la Direcció de Serveis d'Immigració i Interculturalitat, per combatre els rumors i estereotips sobre diversitat cultural amb l'objectiu d'afavorir la convivència intercultural. La pràctica ha permès implicar a diferents sectors estratègics (comerç, educació, sanitat), a ciutadania no organitzada i generar sinergies de treball i col·laboració amb la base associativa de la ciutat. El projecte ha tingut impacte a Barcelona, Catalunya, l'Estat espanyol i també a nivell internacional". (Estratègia BCN Antirumors | Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI. Recuperat el 30 de juliol de 2020, de: <https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/ca/bones-practiques-socials/estrat%C3%A8gia-bcn-antirumors>)

¹⁵ Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. *Xarxa de Valors*. Recuperat el 28 de juliol de 2020, de: <https://www.gramenet.cat/ajuntament/arees-municipals/xarxa-de-valors/qui-som/>

¹⁶ Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. *Equip de mediació i suport a les comunitats de veïns i veïnes*. Recuperat el 29 de juliol de 2020, de: <https://www.gramenet.cat/ajuntament/arees-municipals/servei-de-convivencia/equip-de-mediacion-i-suport-a-les-comunitats-de-veins-i-veines/>

¹⁷ Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. (2011). *Promoció de la participació: Memòria 2007-2011* (pp. 4-8). Recuperat el 29 de juliol de 2020, de: <https://www.gramenet.cat/fileadmin/Files/Ajuntament/participacio/arxiu/m2007/Memoria%20Mandat%202007-2011%20Participacio%20Ciutadana.pdf>

la Convivència¹⁸", es reforça l'estratègia antirumors i creix el nombre d'entitats i persones involucrades. També es professionalitza l'equip de mediació, sistematitzant l'observació sobre l'espai públic i la recollida d'indicadors. Paral·lelament, s'incrementa la dimensió comunitària quan s'implementa el projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural (ICI) i l'ajuntament s'incorpora a la RECI el 9 de setembre de 2014¹⁹. És a partir de llavors que les polítiques de gestió de la diversitat guanyen especial rellevància.

Concretament, Ferrer destaca el "Projecte d'Intervenció Comunitària a la zona de la Serra d'en Mena²⁰", que inclou quatre barris: Fondo, Raval, Santa Rosa i Safaretjos, on viuen unes 40.000 persones d'origens molt diversos. En aquests sis anys, les principals fites que destaca són quatre. La primera, la millora qualitativa i quantitativa de les relacions i l'organització comunitària. S'observa un increment dels nivells de confiança i la complicitat, tant entre la ciutadania, que ha millorat notablement la seva capacitat per establir relacions i aliances, així com amb els equips professionals que treballen en el camp. La segona, la coproducció de polítiques públiques des del consens amb agents i institucions de la zona. S'han incrementat els recursos destinats a aquests barris, i això ha permès executar la majoria dels programes comunitaris previstos, així com dur a terme diagnòstics i compartir coneixements per determinar reptes i línies d'acció. La tercera, la generació de noves narratives en positiu sobre la potencialitat d'aquests barris. S'ha creat un blog comunitari que informa sobre tot allò que es va fer, arribant a generar-se més de 90 impactes a la premsa local. I la quarta, la utilitat que s'ha donat a espais antigament estigmatitzats, a partir d'un programa de dinamització d'espais públics i amb l'organització compartida d'activitats. Aquest és el cas de l'activitat "Diada de la Primavera"²¹. Un treball que progressivament va donant els seus fruits, com és el sorgiment de xarxes de solidaritat i recolzament mutu entre la ciutadania, i que compta amb col·laboració de l'administració.

Des de **Getxo**, Díaz explica que l'ajuntament porta ja quinze anys treballant en la incorporació de la perspectiva intercultural, però que no va ser fins que van incorporar-se a la RECI l'any 2011 que va haver-hi una millora en la planificació sobre com implementar-la. De fet, és una de les ciutats fundadores de la iniciativa²². En aquesta darrera legislatura 2019-2023 s'ha aconseguit una majoria de govern suficient per poder tirar endavant pressupostos i projectes estables, i això ha influït directament en l'evolució de la gestió intercultural. En aquest sentit, totes les reflexions i accions passades s'han materialitzat amb el "Pla de Legislatura", amb el qual s'ha creat la gran Àrea de Cohesió Social, dividida en dos grans blocs: 1) la Intervenció Comunitària (serveis d'igualtat, joventut, immigració i interculturalitat, educació, etc.); i 2) els serveis socials i municipals. Aquesta àrea pretén posar l'atenció en el desenvolupament sostenible de la ciutat, i mostrar com pot esdevenir més acollidora per a tothom recolzant-se en la igualtat i la convivència intercultural.

¹⁸ Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet. *Servei de Convivència, Desenvolupament Comunitari i Civisme*. Recuperat el 29 de juliol de 2020, de: <https://www.gramenet.cat/ajuntament/arees-municipals/servei-de-convivencia/>

¹⁹ Ajuntament de Santa Coloma. (2015). L'evolució de la convivència. Recuperat el 31 de juliol de 2020, de: <https://www.gramenet.cat/ajuntament/arees-municipals/servei-de-convivencia/les-eines/levolucio-de-la-convivencia/>

²⁰ Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural - Sóc Serra d'en Mena. Recuperat el 29 de juliol de 2020, de: <http://serramena.com/projecte-intervencio-comunitaria-intercultural/>

²¹ Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural. *La Diada de la Primavera*. Recuperat el 29 de juliol de 2020, de: <http://serramena.com/diada-de-la-primavera/>

²² Ayuntamiento de Getxo. (2014). *Memoria Interculturalidad* [PDF] (pp. 3-4-5). Getxo: Ayuntamiento de Getxo. Recuperat de: https://www.getxo.eus/DocsPublic/inmigracion/MEMORIA/2014_GETXO_Memoria_Interculturalidad_CASTELLANO.pdf

D'entre els deu projectes que estan en marxa, destaca concretament dos línies de treball fonamentals. La primera, fer de Getxo una ciutat d'acollida. Recentment van detectar que començaven a diversificar-se els perfils migratoris de les persones que arribaven al municipi, i que moltes d'elles es troben en situació de risc o d'exclusió residencial. En conseqüència, hi ha el compromís de desenvolupar processos d'acollida a través d'un pla que treballaran conjuntament amb diferents agents, com la Plataforma d'Immigrants de Getxo. I la segona, fer de Getxo una ciutat educadora, a partir de transformar la percepció de la diversitat en un avantatge. Des d'aquí es vol incidir en tots els processos de convivència intercultural, continuant amb tots aquells plans que englobin una educació formal i informal lliure de racisme.

Des d'**Ítaca**, Campos expressa que ha estat gràcies al Projecte ICI que durant aquests darrers sis anys han pogut fer realitat un compromís de transformació important del barri de Collblanc-Torrassa on actuen. El seu context és especialment significatiu, sent un dels barris amb major densitat de població d'Europa, amb més de 50.000 habitants repartits en menys d'un quilòmetre quadrat. La diversitat, per tant, és una característica intrínseca del territori, amb més de 122 nacionalitats diferents. Parlar del barri és parlar de resiliència, diversitat, acollida d'immigrants durant dècades i, per tant, de transformació però també de crisi, de pobresa i d'exclusió. Per això, qualsevol intervenció que compti amb la perspectiva de l'altre i de visions diferents requereix d'un procés lent i curós.

Al barri van identificar que existia una elevada pluralitat cultural, amb un tipus de socialització enfocada a la coexistència (que no convivència) de diferents cultures i amb molt desconeixement entre elles. De fet, van observar que hi havia certa hostilitat entre aquestes, amb un 15% de persones que declaraven que era un inconvenient que hi hagués gent d'altres nacionalitats tot i que el percentatge de població amb bagatge migratori sigui del 40-50%. Del 2014 al 2015 van concentrar la seva activitat en la comprensió de la realitat del territori, les causes, les necessitats i els reptes, i això els va permetre presentar al Ple de l'Ajuntament de l'Hospitalet la "Programació Comunitària Intercultural", que va ser aprovada per totes les forces polítiques. Per Campos ubicar la convivència intercultural en la qüestió pública ha estat un dels aspectes més importants del Projecte ICI, ja que això ha derivat en el disseny i l'impuls de moltes accions que han anat donant resposta a aquestes necessitats detectades i als reptes establerts²³. Concretament, s'han desenvolupat més de 500 accions en les quals han participat més de 22.600 persones, obtenint així un gran ventall d'informació sobre com influeixen les polítiques i les accions en la millora de la convivència. Com a projectes destaca aquells que tenen a veure amb la intervenció i la regulació pacífica de les tensions i la conflictivitat en els espais públics, duts a terme pel Projecte ICI juntament amb el Servei de Mediació de l'ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat. També altres iniciatives com "Cartografies del coneixement"²⁴, basades en la participació de persones d'origen cultural divers amb la finalitat d'incorporar la visió intercultural a l'àmbit sanitari i educatiu.

²³ Projecte d'Intervenció Comunitària. (2020). *Dossier d'Avaluació del Procés Comunitari de Collblanc- La Torrassa* [PDF] (pp. 3-6-7). L'Hospitalet de Llobregat. Recuperat de: <https://www.projecteicilh.cat/mm/file/Dossier%20Avaluacio%20Comunitaria%20Proces%20Comunitari%20Collblanc%20-%20la%20Torrassa.pdf>

²⁴ Rosa Cardús Jové. (2018) *Cartografia De Coneixements*. [PDF] L'Hospitalet de Llobregat. Recuperat de: http://www.projecteicilh.cat/mm/file/Dossier_metabo_pak_Hosp.pdf

La gestió de la COVID-19: un test a favor del treball intercultural

L'esclat de la crisi sociosanitària provocada per la COVID-19 ha suposat un veritable test d'estrès per a la governança local i per tots aquells actors que treballen per generar canvis transformadors a les nostres societats. S'ha evidenciat que qui comptava amb planificacions, previsions de treball i accions consolidades han sabut respondre millor que no pas aquells qui han hagut d'improvisar solucions amb els recursos disponibles en el moment. La incorporació de la perspectiva intercultural exigeix el disseny d'una estratègia d'implementació, i per això s'ha volgut preguntar a la taula si aquesta ha ajudat a tenir més eines per respondre a tots els reptes que s'han generat o aguditzat arrel de la pandèmia.

Experiències, beneficis i reptes

Es coincideix en afirmar que la COVID-19 esdevé un factor que aguditza molts dels reptes que ja existien amb anterioritat, i que treballar des de la perspectiva intercultural ha permès respondre de manera més eficaç a totes aquestes necessitats.

Per l'ajuntament de Santa Coloma l'experiència més significativa ha estat comprovar que el treball en xarxa ha facilitat que la ciutadania, en moments de crisi, s'hagi cohesionat més i hagi treballat vers el mateix objectiu. Per exemple, la xarxa Colze a Colze del Barri del Raval, o la rapidesa amb què s'ha pogut dur a terme un diagnòstic sobre els impactes de la COVID-19 al barri de la Serra d'en Mena, un barri on ja existien desigualtats.

Per l'ajuntament de Getxo, les respostes a la crisi han vingut sobretot des de l'àrea de Serveis Socials, que manté una relació directa amb el Servei d'Immigració i Interculturalitat. Tot i que inicialment aquesta vinculació pogués suposar un desavantatge, degut al biaix i la falta de transversalitat, durant la pandèmia han sabut transformar-ho radicalment. Díaz explica que han hagut de gestionar moltes situacions de vulnerabilitat: col·lectius de persones treballadores de la llar a l'atur, persones en situació d'irregularitat administrativa, joves migrants que pateixen exclusió residencial, etc. En aquest context de pandèmia, en què s'ha posat de manifest les grans desigualtats existents, així com la importància de comptar amb una xarxa de cures propera que doni suport i acompanyament, l'ajuntament ha tingut molt clar amb quins agents havia de comptar. Ha creat una taula de diàleg social on cada setmana hi ha participat el tercer sector i la Federació d'Immigrants, destacant especialment la participació de l'àmbit educatiu, perquè ha facilitat una proximitat amb les famílies que d'una altra manera no s'hagués produït.

Per Ítaca, el context de pandèmia i confinament ha deixat clar que tots vivim en el mateix mar però no en el mateix vaixell. Els barris no són els mateixos, ni tampoc les condicions del dia a dia de les persones. Es viu una extrema desigualtat que suposa un gran risc per l'aparició de la por dirigida a allò que és diferent, i que prossegueix amb el sentiment de profunda aversió a la diferència. És en aquests moments on és més important que mai apostar decididament per la convicció que allò que és diferent suma, que cal voler entrar en un procés de reconeixement de la diferència per generar voluntats de cooperació.

Per a Carlos Giménez, tot i que moltes de les conclusions encara són provisionals, en temes de interculturalitat la pandèmia ha tingut tant afectacions negatives com positives, i això planteja tant reptes com oportunitats. Pel que fa a les negatives, el primer element que destaca és l'estigmatització i culpabilització que ha sorgit o s'ha aguditzat vers col·lectius concrets. El segon element és la major afectació que el virus ha tingut sobre les persones migrants, deguda a la seva precarietat jurídica (sense papers o sense renovar no han pogut viatjar amb els seus familiars) i a la seva precarietat laboral (molts i moltes treballen en sectors com les cures, l'atenció a la llar, l'hostaleria o l'agricultura, on es donen casos de greu explotació). Pel que fa als positius, però, assegura que hi ha una gran oportunitat de reconeixement a la gran aportació de la població d'origen estranger ocupada als serveis bàsics (sanitaris, de repartiment, de neteja, etc.). Aquest reconeixement pot ser el pretext per l'enfortiment del sentiment comunitari, des del qual s'uneixin totes les forces per tal que ningú es quedi enrere. Aquest és l'enfocament intercultural, que permet també destacar la reflexió o la consciència que ha nascut en molts espais sobre la importància que la salut pública sigui universal.

En definitiva, malgrat la situació sigui molt incerta, els i les ponents coincideixen en afirmar que la clau per seguir avançant és la comunitat. Tot apunta que estarem en una societat més desigual on les diferències estaran encara més marcades, i això ens ha de fer reflexionar que tots tenim una responsabilitat davant d'aquest fet. Així doncs, només ens en sortirem si hi ha col·laboració, equip, estratègia i comunicació. Segons Carlos Giménez, cal incidir en els valors presents a la societat: apostar per la resolució pacífica dels conflictes, apel·lant als valors democràtics i de pau; acceptar aquells valors que no són compartits però que són legítims i respectables; i aïllar els contravalors que culpen els més vulnerables i destrueixen a la comunitat. Treballar la interculturalitat vol dir l'aliança entre totes les persones demòcrates, per tal que les cultures siguin un benefici per construir la comunitat. En aquest sentit, per Felipe Campos el futur podrà ser esperançador si es genera aquest nou contracte social en què es doni valor i corresponsabilitat a la societat civil i les organitzacions implicades, posant les persones i la seva diversitat al centre. Dit d'una altra manera, si es generen oportunitats que ens encaminin vers una societat més justa i cohesionada, on tothom tingui i pugui exercir tots els drets.

Bones pràctiques i propostes de futur

Per a Carlos Giménez, si el deure de l'escola és formar a persones ciutadanes i lliures, el d'un ajuntament no és més que estar al servei de la ciutadania. És una fàbrica de convivència democràtica, ciutadana i diversa, i, per tant, el seu paper ha de ser capdavanter pel que fa a la defensa, el disseny i l'aplicació de la perspectiva intercultural. En aquest sentit, el primer pas que reconeix és tenir clar que parlar de diversitat vol dir treballar des de la transversalitat, de tota la comunitat en conjunt. No es tracta d'un projecte polític concret, sinó que ha de voler abraçar totes les diferències per, des del coneixement científic de la realitat del territori, traçar processos a llarg termini que generin forces de canvi suficients i sostenibles.

Per tant, transversalitzar la interculturalitat vol dir per Giménez transversalitzar els tres grans principis que conformen el concepte. Pel que fa a la igualtat, assegura que en la mesura que una ciutat estigui més reequilibrada, aquesta serà més justa i contribuirà en major mesura a la creació de comunitat. Un exemple concret podria ser en l'àmbit educatiu, dotant **de major pressupost a aquelles escoles amb un major percentatge de diversitat**. Pel que fa a la diversitat, assegura que les polítiques han d'enfocar-se vers el respecte però sobretot l'aprofitament d'aquesta diversitat. Un exemple

concret podria ser també en l'àmbit educatiu, amb **polítiques d'educació cívica des de dins i fora de les escoles**. En darrer punt, és essencial la creació d'espais des d'on promoure i facilitar una interacció positiva entre les persones. Un exemple concret podria ser **adaptar les reunions veïnals per tal que hi participés veïnatge no autòcton**, fet que ajudaria a la resta a comprendre altres punts de vista, enriquint el resultat final al que s'arribés.

Giménez afegeix que un dels grans reptes de les administracions públiques és com gestionar la segregació urbana. La perspectiva intercultural pot ser una eina útil per abordar aquest fenomen, ja que aposta per entendre les raons que porten a les diferents persones a concentrar-se en determinades zones. En aquest sentit, destaca quatre motius de segregació: l'econòmic, l'accés a l'habitatge, l'agrupament ètnic i el sentiment de refugi. La gestió intercultural permetrà traçar les polítiques de diversitat adequades per revertir la segregació i promoure la diversitat i la convivència.

A continuació es detallen propostes i exemples de bones pràctiques que s'han posat de referència.

A partir de l'esclat de la pandèmia de la COVID-19, han sorgit iniciatives solidàries d'interacció positiva de gran valor. S'ha observat que en aquells territoris on ja s'havien dut a terme projectes d'intervenció comunitària, les iniciatives han estat més sòlides i duradores en el temps. Per exemple, s'ha informat dels recursos i les guies comunitàries disponibles amb pràctiques antirumors i guies de treball dirigides a facilitar que els pares i mares puguin conciliar el teletreball amb la cura dels fills i filles dependents a casa. De manera més concreta, cita el cas paradigmàtic de la Cañada del Real, a Madrid, com el territori més precaritzat de tota la xarxa d'intervenció comunitària. Aquí la pandèmia ha tingut un impacte molt baix perquè ha comptat amb una gran participació per part de tota la xarxa social de la comunitat (personal tècnic d'educació i treball social, de mediació o actors claus de la comunitat, etc.). S'ha demostrat que l'organització i la participació comunitària no és només un aspecte que tingui a veure amb serveis socials, sinó que és essencial per al bon desenvolupament de la societat.

A l'**Hospitalet de Llobregat**, hi ha hagut pràctiques positives de mediació que s'han dut a terme amb el Projecte ICI i el Servei de Mediació de l'ajuntament. La primera es va dur a terme el 2014 a la plaça Espanyola, un dels espais principals de relació del barri de Collblanc-Torrassa. Davant la problemàtica de falta d'espai per als múltiples usos que en fan els diferents col·lectius, el treball que es va fer va ser el d'abordar les diferències que es generaven. Es va liderar un procés per a promoure la reflexió al voltant de la convivència a la plaça. Van participar més de 200 persones (comerciants, usuaris/es de la plaça i veïns/es) de les quals es van recollir les percepcions que tenien de l'espai, i acompanyant-les també a formular propostes de solució que poguessin ser satisfactòries. El resultat majoritari va ser demandes encaminades a generar més espais de diàleg i relació, l'impuls de campanyes de civisme i la reordenació dels espais de la plaça, totes elles presentades directament a la Regidoria del Districte. D'aquesta manera, es va facilitar el diàleg i la comunicació entre el veïnat, es van establir noves relacions i hàbits, que de rebot van contribuir a millorar la convivència. Tal i com es detalla en el propi informe fet per Ítaca²⁵, aquesta intervenció va ser molt necessària perquè la combinació de manca d'espais oberts i alta densitat de població amb necessitats socials i vitals diferenciades porta, en

²⁵ Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat; Associació Educativa Ítaca; Obra Social "la Caixa". (2016). *Projecte d'Intervenció Comunitària Intercultural* (pp. 19-20 i 106). L'Hospitalet de Llobregat. Recuperat de: [https://www.projecteicilh.cat/mm/file/Monografic%20ITACA%20Definitiu%20DIGITAL\(1\).pdf](https://www.projecteicilh.cat/mm/file/Monografic%20ITACA%20Definitiu%20DIGITAL(1).pdf)

moltes ocasions, a atribuir a la població d'origen estranger la responsabilitat sobre les dificultats de convivència a l'espai públic.

Per altra banda, l'any 2017 es va dur a terme una altra intervenció del Servei de Mediació, entre persones usuaris d'un oratori islàmic "Camí per la Pau" i alguns veïns del barri on aquest centre de culte s'ubica, després que aquests darrers es queixessin per el comportament dels primers, especialment durant la celebració del Ramadà. El procés va consistir en fer que ambdues parts es reconeguessin, aproximant les seves visions i intercanviant percepcions i possibles molèsties que poguessin sentir. L'experiència va ser molt positiva, ja que en moltes ocasions les parts implicades no han parlat mai. Així, els participants van reconsiderar les seves raons, i des de l'empatia es va treballar conjuntament per adoptar mesures que permetessin aquest respecte mutu.

Més recentment, en el context de pandèmia, una de les mesures que es destaca a l'Hospitalet de Llobregat és que la pròpia comunitat amb l'ajuda d'Ítaca va posar en marxa la traducció de totes les comunicacions que es feien des de l'Administració Pública a més de setanta llengües representatives de la diversitat del barri. D'aquesta manera, s'ha pogut generar una comunicació inclusiva que ha resultat en una major eficàcia, doncs la força i la solidaritat s'han focalitzat com a elements comuns. Suposa una mostra de l'esforç de la comunitat d'estar i poder acompanyar, també en un moment de molta desinformació i caos. I no només això, sinó que els veïns i veïnes continuen organitzats durant tot aquest temps a través de grups telemàtics per saber qui necessita ajuda, generant espais d'intercanvi entre aquells que podien oferir i aquells que podien rebre.

Finalment, com a propostes de futur i tenint en compte l'àmbit d'actuació de l'associació Ítaca, s'identifica el repte de la segregació escolar al barri de Collblanc-Torrassa, però també a d'altres de Catalunya i de l'estat espanyol que presenten una densitat i diversitat cultural semblants. Hi ha escoles al barri on sovint no es permet veure més enllà del fet de tenir un alt percentatge d'alumnes d'origen immigrant, malgrat la majoria dels infants ja hagin nascut aquí. Amb l'objectiu de revertir aquestes visions, s'espera que el treball conjunt amb les comunitats i amb les persones de referència d'aquestes, els pugui servir a l'hora d'aproximar-se, cointerpretar i coaprendre de la seva cultura. No és una tasca fàcil però, de nou, es tracta de posar els actors principals al centre i junts, generar nous espais que permetin treure les etiquetes que sovint van lligades a moltes de les escoles públiques i concertades del territori. El dia que això s'aconsegueixi s'haurà construït una nova realitat pels infants del barri.

Conclusions

En aquesta setena i darrera sessió s'ha reflexionat sobre l'aplicació de la perspectiva intercultural en la pràctica diària del món local, les seves institucions i les accions sobre la seva ciutadania. A través d'un format de taula rodona, l'ajuntament de Santa Coloma de Gramenet i de Getxo (País Basc) i l'Associació Educativa Ítaca de l'Hospitalet de Llobregat han posat en comú els reptes sorgits de la gestió de la diversitat i darrerament també les problemàtiques lligades a la COVID-19.

Les intervencions permeten dilucidar que, haver-se unit a projectes com la Intervenció Comunitària Intercultural (ICI) i la Red de Ciudades Interculturales (RECI) com a projecte del Consell d'Europa, ha permès implementar iniciatives i accions vers la comunitat molt més planificades i sòlides, resultant en major resiliència i capacitat de resposta més efectiva. Per Santa Coloma de Gramenet, l'experiència més significativa ha estat comprovar que el treball en xarxa ha facilitat que la ciutadania, en moments de crisi, s'hagi cohesionat molt més i hagi treballat vers el mateix objectiu. Una realitat que s'ha viscut d'igual manera des d'Ítaca a l'Hospitalet de Llobregat, on ressalta la importància d'apostar prèviament per la convicció que allò que és diferent suma, i que cal voler entrar en un procés de reconeixement de la diferència per generar voluntats de cooperació. I a Getxo s'ha capgirat tendències passades, treballant en favor de la transversalitat com a manera d'obtenir millors resultats. D'aquesta manera, a través de taules de diàleg on tothom s'hi inclouïa per igual, han pogut acostar-se a les realitats particulars dels diferents membres de la comunitat.

Al mateix temps, l'èxit que aquests projectes han tingut en ciutats diverses demostra, per Carlos Giménez, que el model d'intervenció comunitària defensat per la RECI i l'ICI es sustenta en un coneixement exitós de com entendre i tractar la realitat més propera, i que, per tant, cal seguir avançant en aquesta direcció. Incidir en els valors presents a la societat: acceptant aquells valors que no són compartits però que són legítims i respectables; i aïllant els contravalors que culpen els més vulnerables i destrueixen a la comunitat. Treballar la interculturalitat vol dir construir aliances entre totes les persones que defensen els valors democràtics, per tal que l'existència de diferents realitats culturals s'esdevingui un benefici per construir comunitat.

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

AMB EL SUPORT DE:

Generalitat de Catalunya

EN ASSOCIACIÓ AMB:

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

